

Pospeševanje preobrazbe daljinskega ogrevanja v srednji in vzhodni Evropi

REHEATEAST Povzetek za odločevalce št. 1 | Priporočila za oblikovanje politik na področju ogrevanja in energetskega prehoda

Prvi povzetek za odločevalce, pripravljen v okviru projekta REHEATEAST, predstavlja glavne ugotovitve posvetovanj deležnikov z nacionalnimi in regionalnimi oblikovalci politik, regulatorji in strokovnjaki s področja daljinskega ogrevanja v vseh državah, ki so projektne partnerke (Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Hrvaška, Madžarska, Romunija, Srbija, Slovaška in Slovenija). Njegov cilj je podpreti odločevalce pri oblikovanju učinkovitih, socialno pravičnih in s podnebnimi cilji usklajenih politik na področju daljinskega ogrevanja (DO).

Zakaj je preobrazba daljinskega ogrevanja pomembna?

Ogrevanje predstavlja v Evropi **več kot 40 % rabe energije v stavbah**. V številnih državah srednje in vzhodne Evrope je daljinsko ogrevanje pri tem še vedno v veliki meri odvisno od fosilnih goriv, kar prispeva k nestabilnosti cen toplote, energetske revščini in podnebnim tveganjem. Optimizirani sistemi se lahko bolje prilagajajo spremembam povpraševanja, povezujejo različne vire toplote in povečujejo odpornost, običajno z manj socialnimi in gospodarskimi motnjami kot obsežne zamenjave infrastrukture.

»Posodobitev DO s povečanjem energetske učinkovitosti, vključevanjem obnovljivih virov energije (OVE), izkoriščanjem odvečne toplote in optimizacijo sistemov daljinskega ogrevanja (SDOH) je ključna za vzpostavitev dostopnih, odpornih in nizkoogljičnih energetskih sistemov. Projekt REHEATEAST spodbuja celosten pristop na področju ogrevanja, ki povezuje prenovo stavb, vključevanje OVE in posodobitev SDOH.«

Mnenja deležnikov: ključne ugotovitve

Na podlagi posvetovanj z oblikovalci politik, regulatorji in strokovnjaki s področja DO so bila izoblikovana naslednja ključna sporočila:

Vloga daljinskega ogrevanja je jasna

Deležniki se strinjajo, da bo DO ostalo temelj prihodnjih ogrevalnih in energetskih sistemov. Pričakovati je **prehod na nizkotemperaturne sisteme, ki temeljijo na OVE in so medsebojno povezani**. Prehod bo usklajen s prenovo stavb in razvojem urbanih območij.

Zakonodaja zaostaja za ambicijami

Trenutne politike omogočajo le delno razogljičenje DO. Še naprej ostajajo **velike vrzeli v oblikovanju tarif za daljinsko toploto, načrtovanju ogrevanja, pridobivanju dovoljenj in spodbudah za vključevanje OVE in odvečne toplote**. Kljub podpori DO na ravni EU, izvajanje na nacionalni ravni evropskim usmeritvam še vedno sledi samo delno.

Financiranje ostaja glavna ovira

Naložbe na področju DO so še vedno močno odvisne od javnih sredstev in sredstev EU. **Zasebni kapital in javno-zasebna partnerstva so omejena**, predvsem zaradi zakonodajnih negotovosti in nejasnih dolgoročnih okvirov za oblikovanje tarif.

Okrepiti je treba upravljanje in sodelovanje

Občine in upravljavci SDOH imajo, zlasti pri načrtovanju in razvoju projektov, osrednjo vlogo, vendar je usklajevanje z upravniki stavb, regulatorji in stanovalci pogosto šibko. Za doseganje splošno sprejetih rešitev je **boljše sodelovanje ključno**.

Mnenja deležnikov: ključne ugotovitve (nadaljevanje s prejšnje strani)

Obstajajo ovire, pa tudi priložnosti

Ključni izzivi na področju DO so zastarela infrastruktura, odvisnost od fosilnih goriv, nizka gostota odjema, omejena digitalizacija in dolgotrajni postopki pridobivanja dovoljenj. Obenem pa deležniki opozarjajo na številne **priložnosti na področju prenove stavb, izkoriščanja odvečne toplote, vključevanja OVE (zlasti geotermalne energije), digitalizacije sistemov in energetskih skupnosti.**

Kaj je treba narediti: priporočila za pripravo politik

1

Krepitev strateških in zakonodajnih okvirov

Priprava in izvajanje dolgoročnih nacionalnih strategij za DO, usklajenih z nacionalnimi in mednarodnimi cilji na področjih podnebja in razogljičenja.

Obvezno načrtovanje ogrevanja, vključno z določitvijo prednostnih območij, na ravni občine, kar omogoča uskladitev prenove stavb, razvoja omrežij in oskrbe s toploto.

2

Spodbujanje naložb in financiranja

Uvedba stabilnih in preglednih okvirov za oblikovanje tarif, ki omogočajo tako posodobitev sistemov daljinskega ogrevanja (SDO) kot tudi varstvo potrošnikov.

Večja uporaba mešanih finančnih instrumentov, garancij in modelov javno-zasebnega partnerstva.

3

Podpora inovacijam in uvajanju tehnologij

Promocija koristi DO za družbo, spodbujanje optimizacije sistemov, pametnega nadzora in shranjevanja toplote z namenom izboljšanja učinkovitosti in prilagodljivosti sistemov.

Pospešitev vključevanja obnovljive in odvečne toplote s ciljno usmerjenimi spodbudami in poenostavljenim pridobivanjem dovoljenj.

4

Vzpostavitev vključujočega upravljanja in sodelovanja deležnikov

Krepitev vloge občin pri usklajevanju integriranega načrtovanja ogrevanja z nadgradnjo njihovih zmogljivosti za vključevanje deležnikov, usklajevanje prostorskega/urbanističnega načrtovanja z energetskim načrtovanjem in prenos načrtov v finančno izvedljive projekte.

Izboljšanje preglednosti delovanja SDO, obveščanje potrošnikov ter vključevanje uporabnikov v procese načrtovanja in prenove sistemov ter obračunavanja storitev.

Pričakovani učinki

Pospešeno razogljičenje sektorja ogrevanja in zmanjšanje odvisnosti od (uvoženih) fosilnih goriv

Boljša stroškovna učinkovitost in dostopnost oskrbe s toploto ter manjša energetska revščina

Večja varnost naložb in mobilizacija kapitala

Ogrevalni sistemi, ki bodo bolj prilagodljivi in odpornejši na vplive podnebnih sprememb

Večji delež obnovljive energije in odvečne toplote v daljinskem ogrevanju

Hitrejša posodobitev sistemov daljinskega ogrevanja in zmanjšanje toplotnih izgub

Ključno sporočilo za odločevalce

Glavna ugotovitev projekta REHEATEAST je, da je **preobrazba DO nujnost, pa tudi priložnost**. Z jasnimi usmeritvami politike, zakonodajo, ki jih podpira, usklajenimi naložbami in vključujočim upravljanjem, lahko DO postane hrbtenica podnebno nevtralnih in socialno pravičnih urbanih energetskih sistemov. Projekt REHEATEAST in njegova mreža oblikovalcev politik in strokovnjakov s področja DO bosta nacionalne in lokalne organe pri uresničevanju te vizije še naprej podpirala.

Več informacij:

Jure Čizman in Barbara Petelin Visočnik,
Institut „Jožef Stefan“
jure.cizman@ijs.si; barbara.visocnik@ijs.si

Institut
"Jožef Stefan"
Ljubljana, Slovenija

Interreg
Danube Region
REHEATEAST

Co-funded by
the European Union